

Nemzeti Társalkodó

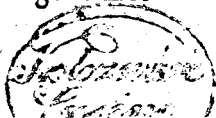
Julius 28dik napján 1835.

Z u m a l a c a r r e g u y.

Don Thomas Zumalacarreguy született 1789ben Guipuzcoa tartománynak Ormaystegui nevü falujában, Villafrancától másfél, Bergaratól negyed fél órányira, az ország' legjelesebb nemzetségeinek egyikéből. A' francia beütéskor, 1808ban, törvényt hallgatott Pamplonában, 's elbagyá a' fő iskolát, hogy hazája' védelmében részt vegyen. Kevés idő mulva kapitány leve, 's Mina alatt szolgált, kinél közelebből bebizonyítá, hogy a' tanítvány nem vált szégyenére mesterének. 1821ben Pamplonában feküdt a' várőrséggel. Az alkotványos rendszertől tudva lévő idegenkedése üldözéseket vont reá, melyeknek következésében búcsuját vevé, 's a' hitseregbe lépett által, Quesada alatt, hol magát, mint egy zászló-aljnak feje, vitézsége 's katonai talentumi által kitünteté. Az 1825beli háboru' végével egy őrezerednek alezredese lön. Egy seregnézet' alkalmával VII dik Ferdinand az ezerednek magatartását és a' mozdulatokban ügyességét annyira jelesnek találta, hogy a' fő ezredest igen meg-

dicséré, ki elég szerény vala minden érdemet Zumalacarreguynak tulajdonítani. A' királynak azon kérdésére, miért nem ezredes ő még, azt felelék, hogy a' törvényes kort még el nem érte. „Annyival rosszabbak a' katonai törvények“ — monda mosolyogva a' király, — méltatlanság a' mit rendelnek, 's én királyi hatalmomnál fogva Don Thomas Zumalacarreguyt ezennel ezredesnek nevezem-ki; egy derék tisztnek nem kell az időtől azt várni, mihez néki már most jogot ad talentuma.“ Zumalacarreguy parancsnoka lett az Estremadurai ezrednek (15ik sőrezered) mely rövid időn az egész hadsereg példánya lett. A' Lagranjai történetek alkalmával Zumalacarreguy is a' több más Royalisták' száműzetetésökbe belé; foglaltatott, 's elveszté vezérségét, mivel 1822- 's 1823ban az alkotványosok ellen szolgált; sőt azzal is vádolák, hogy Infans Don Carlost még a' Ferdinand életében királynak akarta volna kiáltatni. Egy hadi törvényszék a' vád alól feloldozá, 's a' király maga ártatlannak nyilvánítván, megparancsolta hadi minister és general-inspector Quesadanak őt megint hivatalba tenni, de ez csak fél zsoldra szorítván, midőn a' királyné' 's Quesadának eziránt panaszolna, Quesada nem áttallotta szemtelenül azt felelni: hogy mivel a' hiteseregnél vezérkedett Navarrában, a' kormány előtt gyanus volna 's a' szolgálatban lévők sorából kitörleendő. Zumalacarreguy minden gondolkozás nélkül így válaszolt: „Ha én

vétkes vagyok, mivel az 1823beli királyi se-
 regnél egy zászló-aljat vezéreltem, miként
 eshetik az, hogy Uraságod, az én akkori
 osztályos tábornagyom, mostan a' királyné'
 bizodalját szerencsés birni, 's meg van biz-
 va méltóságomtól önkényileg megfosztani,
 mellyet véremmel vásároltam, 's a' melly
 nékem és az enyimeknek egyedüli vagyo-
 nunk?" A' felelet helyes logikája Quesadá-
 nak minden viszánozást lehetetlenné teve, ki
 szokott indulatossággal az ajtót ezen szavak-
 kal csapta hé előtte: „másként nem tehetek.“
 E' szerint Zumalacarreguy 1200 frankkal
 nyugalomra bocsáttatott. Bosszuságában több
 barátival közölte azon tervét, hogy Ferdi-
 nánd' halála után ennek testvérét Carlost
 kiáltsák királynak, 's több hasonlólag letett
 tiszteket igyekezett erre megnyerni. Akkoron
 Don Carlos őt a' Beirai herczegné' lakába
 vezetettvén, ezt mondá neki: úgy tekintelek
 téged' mint barátomat; te nem hallgatál a-
 zokra, kik téged bátyám ellen öszve-eskü-
 vésre csábitni törekedtek; úgy cselekedtél
 mint hív spanyolhoz illett; nem fogok elfe-
 lejtkezni rólad.“ Don Thomas így felelt: „én
 csak kötelességemet teljesítettem; Ferdinánd
 halála után is fogom azt teljesíteni, 's don
 Carlost mint Spanyolországnak törvénysze-
 res királyát kikiáltani.“ Ezután Zumalacar-
 reguy szabadságot kért, Pamplonába, nője'
 honába mehetni. Quesada megtagadta, de a'
 király megadá az engedelmet 's Zumala-

carreguy még a' Ferdinánd halála előtt elú-
 tazott. Navarra fővárosában nagyon elvonul-
 va élt, hogy minden gyanut kikerüljen. A-
 zonban titkon minden készülétek megtéte-
 tek, a' király halála után legottan kitörni.
 Midőn a' halál esete békövetkezett, az első
 tudósításra Zumalacarreguy készen volt ma-
 gát a' Santos Ladron parancsolati alá adni,
 ki legelőbb állította-fel a' carloszi sereget
 Navarrában. Miután Santos a' Lorenzo tá-
 bornagy parancsolatára agyon lövetett, ez-
 redes Eraso lépett helyébe, kit betegsége fran-
 czia földre vonúlni kényszerítvén, utánna
 Zumalacarreguy vevé által a' vezérséget, 's
 így lépett-fel azon pályára, melyen európai
 hirt szerze magának. Eraso vissza nyervén
 egészségét, kimenekvék Eranciaországból, 's
 a' sereghez visszatért. Zumalacarreguy sze-
 rényen által-engedni akará néki a' vezérlést;
 de Eraso nem fogadta-el azon nyilatkozással,
 hogy don Thomas annyira méltólag tölté-bé
 helyét, hogy azt tovább is meg kell tartá-
 nia, 's hogy ő dicsőségének tartja, alatta
 szolgálhatni. Ezen pillanat óta a' legszeghe-
 tetlenebb barátság forradt-öszve a' két vezér
 között, don Carlos Erasot brigádosnak, Zu-
 malacarreguyt pedig marsallnak nevezte-ki.
 Don Carlosnak Navarrába érkezével Zuma-
 lacarreguy al-tábornagynak és a' királyi se-
 reg vezérének nevezetett. Csak hamar a' ke-
 vély és bosszút lehellő Quesadával, most Mon-
 cayói marquis-val álla szemközt 's minden
 ütközetben megveré. — Zumalacarreguy nem

volt felette magas, de meglehetősen testes, képe sokat-jelentő, szeme eleven, 's áltható; a' felfelé pödört bajusz és nagy barkó martialis tekintetet adtak néki. Munkássága, elevensége 's emlékező tehetsége bámulatra méltók valának. Keveset beszéllett, egy pillantása reszketésbe hozta katonáit, kitől még is szerettetett, 's a' durva fedezet alól jó szív, haszon keresetlenség szerény gondolkozás tüntek-ki. Feleségének ritkán 's felette röviden irt. Közönséges kitétele ez volt: „Jól vagyok; légy nyugodt; leányunknak két csókot küldök.“ — Zumalacarreguy nagyon vitéz volt, 's a' szükség esetében tulajdon személyét kész volt kockára tenni, mint akár-melleyik navarrai közvállalkozott. Tudva vagnak azon dolgok, mellyeket egy 18 hónapi háborúban kivívott a' bászki tartományokban, azon pillanattól fogva, midőn sereg és segedelem nélkül, gyenge csapatokkal kezdett a' Krisztina királyné hatalma ellen küzdeni, azon pontig, midőn, az öt legjobb spanyól tábornagyokat legyőzván, 30,000 főből álló gyakorlott seregével ellenségeit annyira megijeszté, hogy ezeknek erkölcsvesztett hadi csoportjai nem valának képesek vele szemközt megállani; 's kényszerítve láták magokat, a' külföld' segedelmét, mint utolsó eszközt a' megmentésre, felszólítani. Valamint közönségesen tudva van, a' Bilbao ostroma alatt történt megsebesíttetése, és ebből következett halála. —

A' régiek különböző vallásos képzeteik.

A' láthatlant láthatóvá, a' megfoghatatlant megfoghatóvá tenni — Mózsés szerint, a' pátriárkai jegyzések nyomán 6000, — a' Dupuis' csillagzatok' rend-szeréből vett tudományos állítása mellett 17,000 esztendő's tusakodása már az emberiségnek.

Az ideákat felöltöztetni, 's levetkeztetni, ezen két sarkokon forgott a' vallás ropant alkotmánya több ezer évekig világteremtésétől fogva.

Azonban ha szinte millió vallásbeli szertartások mellett tiszteltetett is ama láthatatlan egy fő valóság, a' vallás belsőjére nézve mint maga az istenség, csak egy lehetett; és akarmely sok ezer ágazatokra szakadott is, mindég azon egy pontban, a' *nap tiszteletében*, határozódott, — *Bráma, Visnu, Siven, Izis, Oziris, Ormuzd, Jupiter*, 'sat. mind a' láthatatlan, megfoghatatlan fő valóság symbolumai; melyeket csak Jézus tudhatott, egy bölcs, hatalmas, igaz, és szerető, kegyelmes atyai névben egyesíteni; különben ezt tisztelték Egyiptomban, Perzsiában, Kinában, Indiákon, és az egész Nilus környékén, az élelumentumokban, a' csillagzatokban, a' meglelkesített világ alkotványában, az állatokban, és az emberekben, mint a' képzetek ereje által megistenesített valóságokban.

Igen is a' vallás lelkére köntösöket ag-

gatni, 's meg lépni, a' világ létezésével egy idejü hibájok az embereknek; melyből ama más, már vétek, vette létezését t. i. hogy az értelem körén kivüli tárgyak felett, csupán vélekedést, nem dolgot oltalmazva, a' vér- atyafiak, miolta vallásoson kezdettek eszmélai, egymást gyűlölni meg nem szüntenek.

A' vallás sok féle ágazatinak, az ezekből származott zavaros tévelygéseknek, 's vallásbeli gyűlölségeknek pedig fő oka az, hogy a' természet törvényét, mely ön kebeleken vagyon, 's mely tulajdon munkáiban vezet az alkotóra, nem esmérven, őtet az éléumentumokban, a' csillagzatokban, állatokban, emberekben és a' világban, ezektől meg nem különböztetve keresték, mint a' következendőkben meg fog láttatni.

I. Az éléumentumok megistenítettésekről és tiszteltetésekről.

Minek utánna az ember a' historia éjjében sok századokon keresztül vakoskodott volna, magába szállva, 's önn állapotjáról gondolkozva, a' nap melege, a' hideg, a' villámok, menydörgésektől megrettenve, és a' szükségektől kényszerítetve észre vette, hogy felette, 's körülötte hatalmasabb valóságok is legyenek, melyektől függeni kenytelen, ezeken sok ideig minden ok keresés nélkül bámulván, végre okoskodni kezdett, és a' rajta hatalmaskodni láttató tüneményeknek meghódolván, irántok tiszteletes féle-

félelem támadott belsőjében, és megesmer-
te magában 's megvallotta, hogy valami főbb
valóságnak rajta hatalma legyen, 's itt az
istenségről, és a' vallásról valami homályos
képzet serkent-fel az ember lelkében.

Továbbá, mint hogy azon természeti
dolgok most örömet, majd fájdalmat, p. o.
meleg, hideg, villámok, mennydörgések, o-
koztak nekie, innen öröm, gyönyörűség,
szeretet, fájdalom, félelem és irtózás gerje-
dett szívében ezen természeti tünemények
iránt, és ezen egymással ellenkező érzések
tették fundamentumát minden vallásoknak.

Végre mint hogy az ember mindig ma-
gából szokott kiindulni egyebeknek megíté-
lésére, látván hogy ötet mások holmi ked-
vezések, hizelkedések által magokhoz édes-
gethetik, és ő is másokat ezek által megsze-
lidithet, így kezdett cselekedni az ő általa
megistenesített valóságokkal is; hizelkedve
kérte a' napot, hogy bocsásson meleget a'
földre, azt hitte hogy az üres hang által
magváltoztathatja a' természetet, megváltoz-
hatatlan törvényeit.

Ilyen módon ilyen képzet támadott ben-
ne az Istenről, és a' vallásról, mind ter-
mészeti környülményekből, 's mint hogy az
Istenség eránt formált képzetek testi való-
ság szerint módosítottak az ő fejében, in-
nen változtathatónak, és szaporithatónak gon-
dolta az Istenséget is, mint azon formákat,
melyek szerint az istenség munkálkodni lát-
tatott, 's így lett minden valóság egy egy

Genius, Véd angyal, egy egy hatalmas valami; így töltetett-bé e' világ millió istenséggel.

Mint hogy utoljára: az istenségről formált képzet az emberi szív szüleménye, innen az ember a' maga szívének érzése szerint szeretetet, és gyűlölséget hitt lenni az Istenségben is, és ezen érzésnél fogva határozta-meg, hogy két istenek legyenek, *jó és rossz Isten.*

És mivel több bánatos, mint örvendetes napokat számláltak a' vadság állapotjában az emberek, azt kezdték hinni, hogy a' rossz istenség hatalmasabb, mint a' jó Isten, sőt a' jó Istent is haragosnak, bosszu állónak gondolván, tőlle rettegtek; és rettegésekből állott ~~Ce~~gész ~~ra~~vallási ~~ty~~ tudományok, és ahhoz képest isteni tiszteleték is. Innen lettenek az isteni tisztelet eszközei, esdeklések, sívások, és véres áldozatok, és nem lévén az emberiség vad állapotjában semmi vezető, közbenjáró tanító pap, kiki rettegések között, a' mint tudott, úgy áldozott az istenség tiszteletére.

II. A' csillagzatok megistenítettésekről, s imádtatásokról.

A' csillagzatok megistenítettéseket, valamint tiszteltetéseket is, az emberek szüksége szülte: ugyan is minekutánna ezek társaságokba össze gyűltenek, a' szükség szaporodván, a' földmiveléshez kellett fogni, erre pedig megkivántatott az égi testek for-

gásával való megesmerkedés; meg kellett jegyezni ez 's amaz csillagnak feltetszését, elenyészését; melyik jelent szép, melyik zivataros időt? mikor közelit a' vetés, mikor az aratás ideje, mikor a' tavasz, nyár, ősz, és tél? —

Innen, midőn a' köz jegyzés szerént e' vagy ama csillag feltetszése termésre, vagy terméketlenségre mutatott, úgy nézetett az, mint valami égi hatalmasság, mely áldást, de átkot is hinthet a' földre, tehát újba meggyőzöttettek a' jó és rossz istenség létezéséről; de nem a' földi alkotmányokban, hanem a' csillagzatokban nézték már azokat; így osztán a' mint már a' társaság emberei válás tudomány tanulásához kezdettének, melybe beszövetett a' csillagzatok esmértetések, és tiszteltetések is, már itt állott-fel rendszeresen a' napnak, mint főbb csillag istenségnek tiszteltetése, mely még ma sem szűnt meg és nem is fog megszűnni, még a' nap melegíteni fogja földünket.

Mint hogy az ember önmaga létezése módjáról az istenség létezése módjára, és társasági igazgatás rendszere formájáról az istenség igazgatása formájára szokott következtetni, elsőben a' nap úgy tartatott mint király, az hóld mint királyné, a' plánéták mint udvari tisztek, és az apróbb csillagok, köz nép gyanánt nézetettek.

A' napot elsőben csak gondolatban, magánosan tisztelték az emberek; majd aztán kápolnák, templom formák építtetvén, 's pa-

pok rendeltetvén, közönséges, rendszeres isteni tisztelet állott-fel a' társaságokban, de még ekkor sem változott az istenségről való régibb képzet, most is csak testi istent tisztelnek a' napban is, mindég meg volt a' jó, és rossz istenségről formált képzet a' főben; a' vallás dogmája az ő törvényeinek esméretében, követésében, vagy megsértése eltávoztatásában állott.

Ha azon kérdés jőne már elő, hogy vallyon mikor kezdődött a' csillagzatok tiszteltetése? Erre az égi testekről szóló tudományokban jártasok 's különösen a' Dupuis állítása szerint, *Memoire über den Ursprung der Sternbilder*, csak annyit lehet felelni, hogy ennekelőtte mint egy 17,000 évvel; minthogy pedig e' nem egyez a' Mózes idő számlálásával, erre ismét azt állítják az ő hitelezői, hogy a' Mózes irásai, mint történet irások, históriák, nem mennek feljebb az Ábrahám idejénél.

Hogy pedig a' csillagzatok tiszteltetések az Egyiptomiaknál, a' Persáknál, és Japponiaiaknál kezdődhetett, azt ugyancsak Dupuis onnan gyanítja, mivel azon nemzeteknél kezdődött az embereknek társasági létezésük is, meglévén nállok minden fizikai tárgyak, melyek az értelmet tüzelheték, ég hajlati lakások az egyenlítő alatt, a' nap fordító kerülethez közel lévén, legtisztább levegő helyen állott.

III. A' symbolumok tiszteltetések- ről vagy bálványozásról.

Minekutánna a' földmivelő nép szeméit a' csillagokra függesztette, törekedett azokat egy mástól megkülönböztetni, de kettős akadályra talált ezen törekedésében. A' megszámlálhatatlan csillagokat *megkülönböztetni*, és ezeknek *nevet adni* lehetetlen vala, annyival inkább, mivel nyelvek szűk volta sem engedte. — Tehát segíteni akarván magán, egybe hasonlította a' földi és az égi tárgyakat, és a' mely földi tárgyaknak jegyei hasonlítottak az égi tárgyak jegyeihez, ezeket a' földi tárgyak neveiről nevezte ilyen formán.

Azon csillagzatot, mely akkor mutatta magát, mikor a' Nilus vize nevedelni kezdett, a' Thébébéliek viz öntő embernek nevezték. Azt a' mely szántás idején jelengette magát, *ökörnek*, *bikának*. Azt a' mely akkor tetszett-fel, mikor az oroszánok a' pusztából inni szoktak eléjőnni, *oroszlán* csillagnak. Azt a' mely aratáskor jött elő, *szűznek*, *arató leánynak*. Azt a' mely bárányozás idején jött-fel, *bárány* csillag jegynek.

Továbbá: A' szerecsenországiak felveték a' körülöttök volt állatok tulajdonságait, és azoknak neveiket hasonlatosság szerént ruházták a' csillagokra p. o. a' kutya tulajdonsága az, hogy megjelentse gazdájának az idegen közelítését. Így a' Sirius csillag, mindég a' Nilus áradásakor mutatván magát,

mintegy megjelentette azt, és jelt adott, hogy a' lakosok vigyáznának magokra, 's javaikra: tehát ezt ebnek (*canicula*) nevezték. A' rák hátrál menésében; azért azt a' csillagot, mely akkor tetszett-fel, midőn a' nap a' fordító jegyhez érvén, visszatérni látott, *Ráknak*.

Azon csillagot, mely akkor mutatkozik mikor a' nap fenn déltájon volt, *kecske baknak*, mivel ezen állat fenn a' kösziklákon szeret járni.

A' nap és éjj egyenlőségek idején megjelenő csillagot, *mérő vagy mérték csillagnak*.

A' tél ideje felé magát mntogatni szokott csillagot, *kigyó vagy skorpio csillagnak*, mivel a' tél betegséget okozó mérges levegővel jár. Mind ezekből a' lett végre, hogy a' földi dolgok az égiekkel öszveköttetésbe jöven, amazok is megistenesítettének, és már metaphoricé, elhasonlítás formája szerént, a' jó tavaszt így jelelték. *A' bika* bőv termést ígér. A' nyarat pedig így: *A' berbécs* megmenti a' levegőt, a' gonosz lelkektől, a' betegséget okozó téli rosz levegőtől, az az jön a' nyár. A' tél közelítését így jelentették: a' skorpio kiönté mérget a' földre, az az jön a' tél.

És így azon állatok, melyeket neveiknél fogva az elme szükségből felvitt vala az égre, lejötte nek a' földre, és már most a' köz nép, megfelejtkezvén, hogy csak példázatban, hasonlatosság nyomán köttettek volt. öszve az égi valóságok 's csak nevek ál-

tal a' földiekkel, úgy nézte azon állatokat, maga körül, mint tulajdon Isteneit, 's hozzájuk folyamodott kéréseiben. A' Bikának könyörgött, hogy adjon szaporodást az ő nyájának, igen - mert azért könyörgött a' Bika Csillagnak is ezelőtt. A' Skorpionak esdeklett, hogy ne hozzon pestist a' földre. —

Itt vette eredetét már az állatok megistenítettése, tiszteltetése, mint bálványozás, melytől még a' sem tiszta ma is, a' ki egyéb iránt gyűlöl minden mythologiai theológiát. Innen jön az Afrikai bálvány képek imádatatása, és azon képek előtt véghez menni szokott térd hajtogatások, mert azt vélik, hogy azon képekben a' Csillag Istenség ereje lappang. Ézért rakatják meg házok falait a' Tatar Papok majom képekkel 'sat. — Ezért metszetik-fel bőreikre némely vad népek a' madarak és kigyók figuráit, sőt testekbe-égettetik azokat, hogy bálvány-Istenöket magokkal hordozhassák.

Mind ezek az égről a' földi állatokba költöztetett Csillag Istenek, 's mind ezen állatokban, mind a' csillagzatokban, a' nap mint legfőbb Istenség tiszteltetett.

A' Visnu képe Indiában nem egyéb, mint a' napnak symboluma; az ő Isteneiknek most hallá, majd vaddisznová, oroszlánná, tekenős-békává. lett változások nem egyebet jelentenek, mint a' csillagzatok változásait. —

A' Japponiaiak bikája, mely egykor a' világ tojássát öszvetőri, amaz égi jegyet té-

szi, mely a' tavaszt hirdeti, jeleli. — Ez az Apis, mellyet Egyiptom tisztelt; ez az Arany bornyu, melyet a' zsidó papok öntöttek; és Mózsés ellenire tiszteltnek. Ez a' Zoroáster bikája, mely a' Mytrás könyv szerint megáldoztatott, és a' világ bűneiért vért ontott. — — — — —

A' nap azon bárány, mely mint tavaszi jegy, a' gonosz lelkek uralkodásától, a' kigyótól, mint téli jegytől, Arimántól, azaz a' sátánt példázoló csillagzattól megszabadítja a' földet.

A' nap az, mely Horus neve alatt, mint Isten, a' legrövidebb napon született, azaz a' legalsó Zonától megtért, hogy hosszabb napokat okozzon.

A' nap az, mely Oziris neve alatt Typhon által megölettetett és setét sírba temetett. Télben mintha elzárattatva lett volna, és majd a' zenit felé emelkedve, mintha fel-támadott volna. —

Igy zavarodtanak öszve, a' csillag Istenek a' földi valóságokkal neveiknél fogva, így lett a' csillagzatok tiszteltetések-ből végre iszonyatos bálványozás.

Mely zavarodásoknak három nevezetes okait lehet találni: 1ször a' figurás kitételek, melyek a' nyelv szük voltából származott beszédbéli hiányok kipótolása tekintetéből szerztettek, melyek által a' különös értelem közönségesre, a' testi erkölcsire változtatott által: p. o. a' vetés, aratás idejét jelekő csillag végre törvényadó királynak nézetett;

annak utána, Ozirisnek, Bakhusnak állított lenni. Mikor valami plánta bizonyos égi jegybe ment, abból házasságot csináltak, mikor hallotta a' köznép, hogy a' nap elrejtett, abból maga Istenének megölettetését 's eltemettetését következett, és újabban feljövételéből feltámadását hozta-ki. 2dik oka az eltévedésnek volt az *hieroglyphicumok*, titkos írások módja, mely bizonyos jegyek által esvén, majd osztán a' jegyek félre magyaráztattanak p. o. A' víz áradást, egy hajós ember képe jelelte. A' szelet egy madár szárnya. A' telet a' disznó vagy kígyó képek, mivel ezen állatok a' vizes helyeket szeretik 'sat. És mivel ezen képek, írások nem lehettek állandók, abból zavaros magyarázatok támadtak. 3dik oka az eltévedésnek következett társasági állásából a' régi birodalmoknak. Ugyan is a' már magokat földmivelésre adott emberek nem ügyelhetvén az idő járásaira, kalendáriumoknak, idő járást mutató könyveknek kellett készíttetni, és bizonyos személyeket választani, kik az éfélékre ügyelnének. Ezen emberek osztán a' kézi munkáktól, 's egyéb terhektől mentek-lé téttenek. (folyt. következik).

E l m é s m o n d á s.

Az ember három dolgot nevezhet tulajdonának; lelkét, testét, és vagyonát. Ezek után szüntelen három féle ellenség olálkodik. Lelke után a' papok, teste után orvosok, vagyoná után pedig az ügyészek.